

ANTROPOMETRICKÁ CHARAKTERISTIKA VÝCHODOSLOVENSKÝCH DONOSENÝCH RÓMSKÝCH A NERÓMSKÝCH NOVORODENCOV Z OKRESU KEŽMAROK

Duranková Silvia¹, Bernasovský Ivan²

¹*Katedra biológie, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove,
Ul. 17 novembra, 081 16 Prešov, e-mail: silvia.durankova@gmail.com*

²*Ústav rómskych štúdií, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove,
Ul. 17 novembra, 081 16 Prešov, e-mail: bernaky@unipo.sk*

Abstrakt

V práci sme sa zaoberali štúdiom somatického vývinu rómskych a nerómskych novorodencov z Kežmarského okresu s cieľom zistiť ich telesnú dĺžku, obvod hrudníka, obvod hlavičky a vypočítať priemerné hodnoty sledovaných antropometrických znakov v jednotlivých týždňoch tehotenstva. Sledovaný súbor tvorilo 578 rómskych a 574 nerómskych donosených novorodencov. Na základe analýzy výsledkov meraní základných antropometrických ukazovateľov je možné konštatovať, že rómski novorodenci zaostávajú vo všetkých sledovaných parametroch za nerómskymi novorodencami. Táto práca bola riešená v rámci projektu ITMS 26220120041.

KLúčové slová: *rómski a nerómski novorodenci; pôrodná dĺžka; obvod hlavičky; obvod hrudníka; gestačný týždeň*

Úvod

Rómske etnikum na východnom Slovensku tvorí jednu z najpočetnejších menšín. Vyznačuje sa odlišným pôvodom, kultúrou, spôsobom života a v porovnaní s majoritnou populáciou vykazuje aj antropometrické odchýlky (Bernasovská a kol. 2002). Pri sčítaní obyvateľov Slovenskej republiky, ktoré sa konalo v roku 2011, sa k rómskemu pôvodu prihlásili len 2 % z celkového počtu obyvateľov. Najviac obyvateľov sa k rómskej národnosti prihlásilo v Prešovskom kraji (5,3 %), pričom v Košickom kraji to bolo 4,6 % a v Bansko-bystrickom kraji len 2,4 %. Presný počet Rómov žijúcich v Slovenskej republike nie je známy, i keď existujú rôzne štatistiky, výskumy a odhady, nakoľko väčšina rómskeho obyvateľstva sa hlási k inej národnosti. Rómska populácia na Slovensku predstavuje populáciu so zlou životosprávou, nevhodnými podmienkami bývania, čoho dôsledkom je ich nepriaznivý zdravotný stav. V rómskej populácii, tak ako u iných populácií sa uplatňujú ako faktory endogénne (genetické), tak aj exogénne faktory (životného prostredia) a ich zložité vzťahy.

Rómska populácia sa vyznačuje vysokým stupňom pôrodnosti, častými pôrodmi, pôrodmi vo veľmi mladom veku, nesprávnou životosprávou, používaním drog, alkoholu a nezaujmom o vlastné tehotenstvo. Z uvedeného dôvodu je veľmi aktuálne štúdium rastu a vývinu detí u tejto izolovanej etnickej skupiny (Bernasovský, 1999).

Cieľom tejto práce je poskytnúť informácie o pôrodnej dĺžke, obvode hrudníka a obvode hlavičky fyziologických novorodencov, ktorí sa narodili v 37–42 týždni gestácie, ako aj sledovať rozdiely u týchto vybraných antropometrických ukazovateľov medzi rómskymi a nerómskymi novorodencami.

Materiál a metódy

Sledovaný súbor tvorilo 578 rómskych a 574 nerómskych donosených novorodencov. Zo súboru boli vylúčené dvojčatá, patologickí novorodenci, mŕtvo narodené deti a tiež matky, u ktorých boli v priebehu tehotenstva zistené ochorenia, ktoré mohli ohroziť tehotenstvo a tým ovplyvniť somatické parametre novorodenca.

Výsledky

V tab. 1 sú uvedené priemerné pôrodné dĺžky rómskych a nerómskych donosených novorodencov, s vypočítaným priemerom jednotlivých pôrodných dĺžok vzhľadom na gestačný vek (týždeň tehotenstva), smerodajnou odchýlkou a strednou chybou priemeru s ohľadom na pohlavie, za účelom možnosti rýchleho zaradenia novorodencov pri posudzovaní vnútromaternicového rastu podľa trvania tehotenstva. Zistili sme štatisticky významný rozdiel v pôrodnej dĺžke medzi rómskymi a nerómskymi chlapcami, narodenými v 38., 39., 40. a 42. týždni gravidity ($P < 0,05$, *) a medzi rómskymi a nerómskymi dievčatami narodenými v 40. týždni tehotenstva ($P < 0,05$, *).

Tabuľka 1. Porovnanie priemernej pôrodnej dĺžky u rómskych a nerómskych donosených novorodencov z Kežmarského okresu

Týždeň tehotenstva	Rómski novorodenci (Kežmarský okres)					Nerómski novorodenci (Kežmarský okres)			
	G	N	\bar{x} (cm)	s	$s \cdot \bar{x}$	N	\bar{x} (cm)	s	$s \cdot \bar{x}$
37.	Chlapci	44	49,71	1,88	0,28	24	50,30	1,39	0,28
	Dievčatá	37	48,63	1,27	0,21	19	49,78	1,09	0,25
	Spolu	81	49,25	2,16	0,24	43	50,18	2,12	0,32
38.	Chlapci	60	49,55	1,50	0,19	40	51,18	1,73	0,27
	Dievčatá	62	49,22	1,54	0,20	37	50,36	1,88	0,31
	Spolu	122	49,39	1,53	0,14	77	50,77	2,10	0,24
39.	Chlapci	87	49,65	1,74	0,19	80	51,48	1,93	0,22
	Dievčatá	79	49,45	1,61	0,18	77	50,69	1,83	0,21
	Spolu	166	49,56	1,68	0,13	157	50,50	2,15	0,17
40.	Chlapci	84	49,65	1,85	0,20	84	51,58	1,89	0,21
	Dievčatá	72	49,39	1,80	0,21	109	50,80	1,80	0,17
	Spolu	156	50,15	2,15	0,17	193	50,54	2,16	0,16
41.	Chlapci	20	50,50	1,46	0,33	47	51,67	1,95	0,28
	Dievčatá	29	49,77	1,47	0,27	53	50,77	2,01	0,28
	Spolu	49	50,41	2,03	0,29	100	50,56	2,18	0,22
42.	Chlapci	3	50,45	0,52	0,30	2	52,50	0,71	0,50
	Dievčatá	1	51,00	0,00	0,00	4	51,75	0,96	0,48
	Spolu	4	50,46	2,06	1,03	6	52,00	0,89	0,00

V tab. 2 sú uvedené priemerné obvody hrudníka rómskych a nerómskych donosených novorodencov. Signifikantný rozdiel sme zaznamenali medzi rómskymi a nerómskymi novorodencami – chlapcami, narodenými v 42. týždni gravidity ($P < 0,01$, **).

Tabuľka 2. Porovnanie priemerného obvodu hrudníka u rómskych a nerómskych donosených novorodencov z Kežmarského okresu

Týždeň tehotenstva	Rómski novorodenci					Nerómski novorodenci				
	(Kežmarský okres)					(Kežmarský okres)				
	G	N	Priemerný obvod hrudníka (cm)	s	s _x	N	Priemerný obvod hrudníka (cm)	s	s _x	
37.	Chlapci	44	32,65	1,57	0,24	24	33,01	1,48	0,30	
	Dievčatá	37	32,14	1,43	0,24	19	32,65	1,36	0,31	
	Spolu	81	32,83	1,67	0,19	43	32,92	1,63	0,25	
38.	Chlapci	60	32,57	1,38	0,18	40	33,39	1,51	0,24	
	Dievčatá	62	32,41	1,45	0,18	36	32,96	1,47	0,24	
	Spolu	122	32,89	1,62	0,15	76	32,99	1,62	0,19	
39.	Chlapci	87	32,63	1,53	0,16	80	33,55	1,58	0,18	
	Dievčatá	79	32,53	1,48	0,17	77	33,11	1,54	0,18	
	Spolu	166	32,89	1,65	0,13	157	33,07	1,64	0,13	
40.	Chlapci	84	32,63	1,56	0,17	84	33,62	1,56	0,17	
	Dievčatá	72	32,51	1,57	0,19	109	33,17	1,54	0,15	
	Spolu	156	32,90	1,67	0,13	193	33,09	1,65	0,12	
41.	Chlapci	20	33,07	1,42	0,32	47	33,67	1,61	0,23	
	Dievčatá	29	32,71	1,45	0,27	53	33,17	1,57	0,22	
	Spolu	49	33,04	1,62	0,23	100	33,10	1,65	0,17	
42.	Chlapci	3	32,97	1,23	0,71	2	34,49	1,18	0,84	
	Dievčatá	1	31,00	0,00	0,00	4	32,96	1,46	0,73	
	Spolu	4	33,03	1,62	0,81	6	33,13	1,51	0,62	

V tab. 3 sú uvedené priemerné obvody hlavičky rómskych a nerómskych donosených novorodencov. Zaznamenali sme rozdiely medzi rómskymi a nerómskymi novorodencami, narodenými v jednotlivých sledovaných týždňoch gravidity. Tieto rozdiely však neboli štatisticky významné, okrem rozdielu medzi rómskymi a nerómskymi chlapcami, narodenými v 39. týždni gravidity, ktoré boli štatisticky významné ($P < 0,05$, *).

Tabuľka 3. Porovnanie priemerného obvodu hlavičky u rómskych a nerómskych donosených novorodencov z Kežmarského okresu

Týždeň tehotenstva	Rómski novorodenci					Nerómski novorodenci				
	(Kežmarský okres)					(Kežmarský okres)				
	G	N	Priemerný obvod hlavičky (cm)	s	s _x	N	Priemerný obvod hlavičky (cm)	s	s _x	
37.	Chlapci	44	33,46	1,24	0,19	24	34,25	1,18	0,24	
	Dievčatá	37	32,78	1,19	0,20	19	33,58	1,10	0,25	
	Spolu	81	33,70	1,47	0,16	43	33,75	1,45	0,22	
38.	Chlapci	60	33,44	1,20	0,16	40	34,55	1,24	0,20	
	Dievčatá	62	32,93	1,20	0,15	37	33,79	1,19	0,20	
	Spolu	122	33,70	1,44	0,13	77	33,82	1,44	0,16	
39.	Chlapci	87	33,45	1,22	0,13	80	34,69	1,33	0,15	
	Dievčatá	79	33,02	1,22	0,14	77	33,87	1,23	0,14	
	Spolu	166	33,70	1,45	0,11	157	33,84	1,45	0,12	
40.	Chlapci	84	33,45	1,23	0,13	84	34,72	1,33	0,14	
	Dievčatá	72	33,01	1,25	0,15	109	33,91	1,24	0,12	
	Spolu	156	33,69	1,45	0,12	193	33,85	1,46	0,10	
41.	Chlapci	20	33,72	1,15	0,26	47	34,74	1,33	0,19	
	Dievčatá	29	33,16	1,19	0,22	53	33,91	1,25	0,17	
	Spolu	49	33,79	1,44	0,21	100	33,86	1,46	0,15	
42.	Chlapci	3	33,71	1,18	0,68	2	34,06	1,31	0,92	
	Dievčatá	1	33,50	0,00	0,00	4	34,40	1,14	0,57	
	Spolu	4	33,82	1,47	0,73	6	33,59	1,45	0,59	

Diskusia

Porovnávanie antropometrických údajov novorodencov značne komplikuje nedostatok všeobecne prijateľných a reprodukovateľných kritérií, čo má za následok sťaženie porovnania základných údajov. Štatistika pôrodných somatických parametrov vo väčšine zahŕňa všetky deti živo i mŕtvo narodené, anatomicky normálne alebo s malformáciami, narodené od 28. do 44.

týždňa gravidity. Jedno z kritérií je vymedzenie limitu donosenosti ako pojmu časového, ktorý určuje dĺžku gravidity. V našom súbore sme za donosené považovali deti narodené po 37. týždni tehotenstva.

Pôrodné dĺžky u rómskych novorodencov sledovali Pogačník (1968), Zeman (1968), Malá (1975), Malá a Machová (1978), Bernasovský a Bernasovská (1999). Uvedení autori zhodne zistili nižšie hodnoty pôrodnej dĺžky a obvodov hlavičky a hrudníka u rómskych novorodencov v porovnaní s novorodencami majoritnej populácie. Nižšie hodnoty pôrodnej dĺžky, obvodu hlavičky a obvodu hrudníka u rómskych novorodencov zistil tiež Varga (2004) v okrese Nové Zámky.

Medzi priemernými pôrodnými dĺžkami, obvody hlavičky a hrudníka sme zistili rozdiely medzi rómskymi a nerómskymi novorodencami. Rómski novorodenci, chlapci a dievčatá, vo všetkých sledovaných parametroch a týždňoch gravidity zaostávali za nerómskymi novorodencami. Je všeobecne známe, že základné antropometrické parametre u novorodencov mužského pohlavia sú vyššie, než u dievčat (Dokládál 1955, Doležalová a kol. 1967). Tieto rozdiely sme pozorovali pri všetkých sledovaných parametroch, ako u rómskych tak aj nerómskych novorodencov.

Záver

Naše výsledky potvrdzujú, že rómski novorodenci zaostávajú za nerómskymi vo všetkých sledovaných antropometrických parametroch: telesná dĺžka, obvod hrudníka a obvod hlavičky. Nižšie dosiahnuté hodnoty v našej štúdií môžu byť dôsledkom vonkajších faktorov pôsobiacich počas intrauterinného vývinu, ale hlavne genetických faktorov.

Literatúra

- [1.] BERNASOVSKÁ J., et al. Biosociálna charakteristika rómskych detí predškolského veku z Prešova. Bull.Slov.antropol.Spoloč., 5, 2002, s. 18
- [2.] BERNASOVSKÝ, I., BERNASOVSKÁ, J. Anthropology of Romanies (Gypsies). Auxological and Anthropogenetical study. Nauma, Brno, 1999, s.28-47.ISBN 80-86258-05-X
- [3.] DOKLÁDAL, M. Základní znaky tělesného vývoje brněnských novorozenců. Čs. Pediat.,1955, 10, s. 114–120
- [4.] DOLEŽALOVÁ a kol. Donošené děti s nízkou porodní vahou v pražské populaci. Čs. Gynec., 1967, 32, s. 673–678
- [5.] MALÁ, H. Problematika současného vývoje a výchovy Cikánu v regionální antropologická studie cikánských školních dětí ve Východočeském kraji. Sborník Ped.fak. UK Praha, Biologie 3, 1975, 37–122.
- [6.] MALÁ, H., MACHOVÁ, J. Birtweight of newborn Romanies and their physical development during the schol age period. Folia Morphol. 24, 1978, s. 260–261
- [7.] POGAČNÍK, A. Antropološke in morfološke karakteristike Ciganov v Prekmurju. Slovanska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, Rozprave 11, 1968, s. 247–297
- [8.] VARGA, I., et al. Antropometrická charakteristika donosených fyziologických rómskych novorodencov z juhozápadného Slovenska. Bull.Slov.antropol.Spoloč., 7, 2004, s. 65–68
- [9.] ZEMAN, L. Vývoj cikánskych dětí v kojeneckém ústavu. Prakt.Lék. 48, 1968, s. 581–583

Abstract

This work is the study of the somatic development of Roma and non-Roma infants from Kežmarok district to determine their body length, chest circumference, head circumference and to calculate the average values observed in the anthropometric characteristics of weeks in pregnancy. The examined group comprise of 578 Roma and 574 non-Roma fullterm newborns. Based on the analysis of results of measurements from anthropological indicators, it can be stated that the Roma newborns are behind in all measured parameters when comparing the non-Roma newborns. This work was solved as a part of project ITMS 26220120041.